Anul XXXII. — No. 16. 5 BANI IN TOATA TARA 5 Duminică, 17 Aprilie 1916.

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
I. Foti, Ioan Dragu, M. Săulescu, Lascăr Tărăbuță, Sterian Th. Dobrescu, L. Rebreanu, Ana Codreanu, H. Hortopan, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

Marinarii ruși arborând drapelul rusesc la Trebizonda

Generalul Joffre

de ALPHONSE SÉCHÉ

— Urmare și sfîrșit —

D. G. Welles, scriitorul englez despre care am mai vorbit, a făcut în cartea sa interesantă și profetică **Anticipații**, un portret pitoresc și foarte adevărat al șefului nostru militar, astfel cum fiecare s'a obicinuit să și-l înfățișeze, așa cum s'a impus spiritului nostru prin istoric.

„Îmi pare că văd, aproape ca un simbol, scrie Welles pe bătrînul general cu părul cărunt, — pe generalul acesta care și-a învățat meșteșugul în secolul al nouă spre zecelea, stins de mult. (Scriitorul ne vorbește în cartea lui despre viitor), pe generalul acesta prea bătrîn cu epoletele și decorațiile sale, cu uniforma-i care păstrează o însemnătate istorică, cu pintenii și spada sa. Războinic îmbătrînit, călărește pe calul său în frunteа coloanei sale mcuită dinainte mrței. Dar mai presus de toate e zentilom. Și coloana cu nenumăratele-i chipuri tinere, îl contemplă cu dragoste și ochii tinerilor sunt nespus de încrezători, — căci a cîștigat bătălii odinioară".

Nu e nevoie să așteptăm anul 2000 pentru a face îndreptări la acest portret. Șeful modern nu mai este „generalul prea bătrîn".

Calul a fost înlocuit cu automobilul, spada de cele mai dese ori, rămîne agățată într'un colț liniștit, fiind cu melancolie poate alături de epoletele de aur și de decorațiile strălucitoare la pumnismul vremei. Penajul alb nu va mai înveseli cîmpiile de bătaie; frumosul Murat cu capul învelit într'un turban, gătit, crom sublim și fastuos, nu va mai apare iarăși în fruntea dragonilor noștrii. Uniforma de „importanță istorică" n'a fost încă înlocuită cu uniforma de pînză albastră sau cu veșmîntul tinichiginului sau al brăutarului totuși de pe neuma tunica de piele sau impermeabilul wattmanului a înlocuit kolosinul cu brandenburguri și galonat de sus pînă jos. Din teatral cum era înainte, a devenit azi un industrial pitoresc, într'un citva un lucrător pitoresc. În mijlocul artileriștilor al conducătorilor de automobile blindate, al locomotivelor, al atelierelor, al instrumentelor de aviație, al vagoanelor și al șinelor în mișcare și al șgomotului nespus pe care îl fac mașinele și lucrătorii la terasamente cu casmalele și cu lopețile lor, dacă nu s'ar auzi bubuitul tunului și explozia bombelor, un mare șef modern ar părea mai degrabă un șef de uzină, un contramaistru pe un șantier gigant, decît un general pe cîmpul de luptă.

Ceea ce te izbește mai întîi, cînd generalul Joffre apare, e tocmai simplitatea întru nimic afectată a înfățișărei și a ținutei sale. Pe tunica-i neagră se zărese doară pe guler și pe mîneci, trei mici puncte strălucitoare, trei stele. Pe piept nici o cruce. Dacă se duce la front, ia cu dînsul un binoclu, mai folositor decît altă „jucărie plină de vanitate". Înalt, puțin cam gras, foarte bine făcut, dă o impresie de forță, dar nu de forță brutală și provocătoare ca ceea a unui Bismark bunăoară, dar mai de grabă forța boului puternic răbdător și blînd, făuritorul fecundelor recolte. „Tata Joffre!" Într'adevăr soldații îl cunosc bine. Desigur că se află într'însul ceva părintesc, puterea și privirea lui blîndă dovedesc în deajuns sentimentul acesta, toată fața e aproape iluminată de drageste, iar privire lui bună și blîndă are seninătatea și coloritul cerului francez. Fruntea e largă iar spincenele sunt mari și stufoase; nasul bine făcut se lărgește deasupra mustății mai mult blondă decît albă; buzele sunt cărnoase, fălcile energice.

Chipul într'un cuvînt e al unui om fericit și sănătos. Nici boala, nici ambiția, nici patimele, nici durerile n'au lăsat întipăriturі pe fața lui. Dacă faci abstracție de ochi a căror expresiune surprinde și farmecă, nimic nu e deosebit în figura sa, nu e o trăsătură care să se distingă și să rămînă întipărită pe veci în minte. Unul din biografii lui, Miles, a găsit pentru a-l zugrăvi un cuvînt foarte nimerit; e spune biograful său, o „natură mijlocie mărită". Echilibrul acestei firi e așa încît s'ar părea că nici un geniu n'ar putea s'o insufleteasca, pentru că toată lumea e obicinuită să considere geniul ca o neorînduială. A fost asimilat de asemenea, e drept, cu o lungă răbdare. Ori răbdarea este fondul, este însă și forma voinței generalissimului. Răbdarea și bunătatea sunt calitățile lui însemnate precum și bunul simț, munca, tăria și rîlecțiunea.

E de ajuns să-l privești o clipă pentru a prinde dintr'odată mișcarea cugetărei și a sufletului său. În fața ta ai o admirabilă conștiință: conștiință profesională, conștiință de șef, conștiință de om. Iată motorul, regulatorul, forța adevărată a generalului Joffre, forța aceia care îl face atât de modest și care dă atâta încredere în știința și în activitatea lui. Conștiința sa îi interzice orice sentiment, orice acțiune care ar putea să compromită opera a cărei responsabilitate glorioasă o suportă.

Nimenea nu e mai desinteresat ca dânsul, mai insensibil vanităților acestei lumi. Văzîndu-și doar strict de datorie, nici o onoare nu-l impă'ă. Urăște orice punere în scenă personală și tot astfel orice publicitate. Nu e părere pe care să n'o asculte și de care să nu ție socoteală când se prezintă ocazia. Modestia și înțelepciunea lui l'au făcut să spună că la război e deajuns să ai bun simț. Nu caută să mire lumea: în fața mulțimei se arată așa cum este, simplu, binevoitor și nespus de delicat. Când vede că unii șefi sunt neînlocuitori de buni, ia toate măsurile trebuincioase purtându-se așa cum trebue, blând dar fără slăbiciune. De multe ori necesitatea asta i-a pricinuit multe dureri: trebuia să pedepsească pe un prieten, un fost camarad al lui de promoție; n'a șovăit o clipă. Odată hotărârea-i luată a rămas neclintită. Fără ură, fără patimă, nimănui nu i se poate imputa. Și e tocmai seninătatea conștiinței sale care determină liniștea-i neatărnată.

A fost comparat cu Fabius Cunctator. Cunoaște oare cineva ceia ce s'a dat în problema pe care dânsul a avut s'o rezolve? Noi am văzut numai ceea ce a făcut: mai târziu vom ști ceia ce a fost împiedicat să facă. Inseamnă oare a zăbovi organizând armata de sus pînă jos? Inseamnă oare a refuza lupta necompromițând victoria? Învingător la Marna, învingător în Flandra, iată primul rezultat al întîrzierei!.. Altul ar fi făcut mai bine? — Întrebarea nu îngăduie nici un răspuns.

În viața privată, generalul Joffre este în toată puterea cuvântului, un om easnic. Preferind să stea închis în casă și să citească de cât să meargă la teatru, nu ese aproape nici odată. Se culcă târziu iar la șease de dimineață îl întâlnești foarte des la Bois de Boulogne. Viața lui are simplicitatea întregei sale persoane. Lucrând necontenit, păstrează o igienă foarte aspră. E nespus de cumpătat. Poate că din pricina asta e atât de sănătos. Seara, adesea ori înainte să se ducă în odaia lui de lucru, soția sa îi cântă la pian câteva arii care îi plac. Lucrul e explicabil de vreme ce pe vremuri îi plăceau petrecerile și muzica.

Cei cari susțin că e un mare amator de muzică clasică, exagerează desigur. Generalul n'are nimic de altfel într'însul din firea unui intelectual sau a unui diletant.

Cugetător profund, nu e totuși un făuritor de vise. De altminteri sunt pornit să cred că are puțină imaginație, sau cel puțin e imaginație sărguitoare, imaginația aceluia care coordonă, care organizează, care aplică — și nici de cum imaginația unui speculativ.

Cea dintâi din calitățile sale e că n'are defecte „Natură mijlocie mărită". De o fire, în care totul se armonizează, se echilibrează și se desăvârșește. Bloc omogen pe care conștiința îl luminează.

Luată în parte fiecare trăsătură a acestei firi ese prea puțin în relief pentru a face din generalisim un caracter de primul plan; în total alcătuesc însă o sinteză rară, o personalitate bine definită și foarte puternică. Are chiar un lucru mai bun de cât originalitatea: armonia, plinătatea și posesiunea desăvârșită asupra ființei sale. De aceea voi spune încheiindu, pentru a sfârși un cuvânt al lordului Kitchener: „E un om mare".

Trad. de Const. A. I. Ghica

STRĂMOȘII

Strămoșii mei, de sigur, pe-aici au stat și ei...
— Păstori pribegi cu turme și herghelii grozave,
Ei nu aveau palate mărete, n'aveau nave;
Dar își iubeau pământul binecuvîntat de zei.

Pornind în zori pe câmpuri, și poposind spre seară,
Din loc în loc, departe, biet clan rătăcitor,
Se așezau în corturi, ca să porneasca iară,
Cu turme liniștite, sau herghelii în zbor.

Strămoșii mei, desigur, s'au chinuit pe-aici...
— Tăind cu plugul brazde adînci și roditoare.
Cu aurul din câmpuri, legând pe cel din soare
Erau mai altfel poate de cât i-aș crede — mici...

Tăcuți și arși de soare, sau răcoriți de vântul
Ce le-aducea din zare al vremurilor semn,
Din zori și până 'n seară arau din greu pământul
Cu brațele crispate pe plugul lor de lemn.

Strămoșii mei, desigur, aicea au murit.
Porneau tăcuți și pașnici pe-al nefiintii drum,
Spre zeul grav și rece, de piatră, astfel cum
Doar mintea lor săracă și l'ar fi 'nchipuit.

Și-atuncea când dușmanii se arătau în zare,
Uitând și plug și turme, în cale le ieșiau:
Homer nu spune, însă, ca 'n vremuri legendare,
Desigur că, în lupte, și ei atunci mureau.

Strămoșii mei, aicea-s, căci altfel rost nu-și are,
Când nopțile sunt tulburi și ploaia cade greu,
Nenumărate glasuri ce bat fără 'ncetare
Zadarnic să frământe, închipuirea mea.

Greu, vântul iernii 'noastre lovește 'n streșini ude,
— Așa lovea și atuncea, cu veacuri înapoi —
Și ploaia cade tristă, pe țarinile crude,
Ca pentru cei din urmă, și astăzi pentru noi...

Îmi pare 'ntotdeauna, când plouă nopți de-arândul
Că cei dintâi așteaptă rasaritul viilor,
Că cei dintâi, spre câmpuri, călătoresc cu gândul,
— Și sunt cu toți țărână, și totuși nu mai mor.

I-ascult vorbind în șoapte de griji întretăiate,
Și nu știu ce mă leagă, cu sfatul lor târziu...
— Nu frica pentru turmă, nu grija de bucate
Nu teama că afară e iarnă și pustiu.

Atât de multe lucruri vorbesc acum, în șoapte.
Iar, dup' atâta vreme, eu le-am uitat de mult;
Pe nesimțite însă, de ei, mă leagă 'n noapte
Doar inima ce bate, eu cât mai mult i-ascult.

Prin ea, de sigur, trece atunci, neliniștit,
Cu strania-i mireasmă, de lucru 'ntârziat.
Un strop uitat de vremuri, de sânge dac sau scit,
In care vechi dorințe și-apucături se sbat.

Și-ori cât as vrea, o clipă, să cred că sunt pe cale,
Ursită ca să-mi pue în mâni pământul 'ntreg,—
Cu mintea ce frământă dorinți universale
Că am ceva în urmă, eu totuși înțeleg.

Mă țin legat cu lanțuri acei ce mă strigară!
Plecat pe masa-mi strimtă, cu ei în cărți citesc,
Gândesc, cu ei alături ideia cea mai rară,
Și 'n versul meu, se zbate un suflet românesc...

M. Săulescu

Cluj University Library Cluj

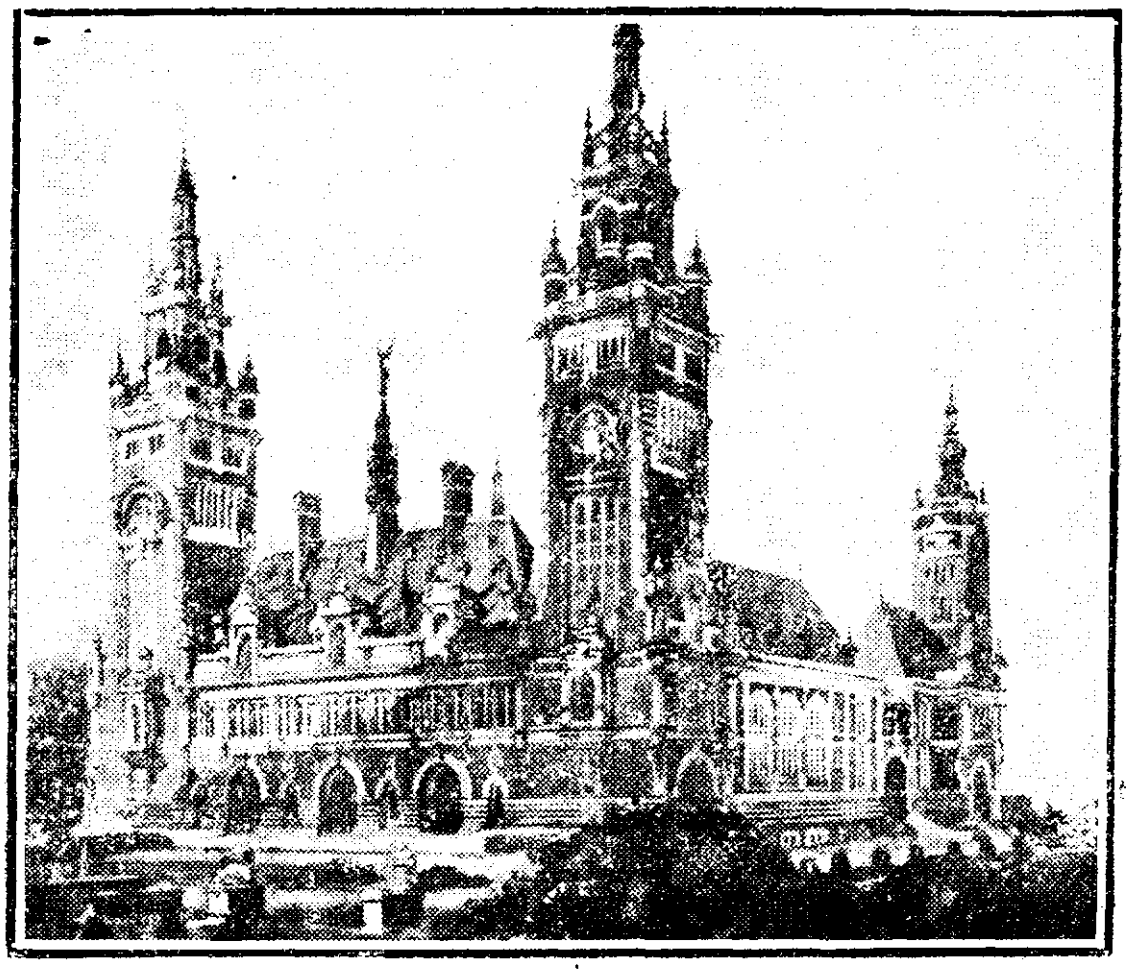

Haga. — Palatul Păcei

Un dar de Paşti

de IOAN DRAGU

Il chema Paul; o chema Nina, dar fusese rebotezată din picăturile unei cupe de şampanie, cu porecla de „Floarea Soarelui". Ce-i soarele? un ban de aur, cum a spus un lunatec. Cyrano de Bergerac. Şi cum ea se întorcea după aur ca şi Floarea Soarelui după soare, i se dete numele acelei flori.

De ce se iubeau? Întrebaţi pe Chamfort. Cum se cunoscuseră? Nu ştiu. Nu ştiau nici ei măcar. Într'o dimineaţă, s'au deşteptat nespus de miraţi că stau unul lângă altul. De atunci au rămas împreună. Femeile pierdute păstrează totdeauna în ele un colţişor primitiv ca într'o pădure virgină. Cel care se rătăceşte în ele, mai găseşte încă flori cari au ca toate florile uitate parfumul şi picătura lor de rouă. Paul o iubea şi mai mult din clipa când intrase la un teatru ca să joace rolurile de amoreze pe o notă falşă. Iubirea asta făcuse din el un demoniac. Se afişa cu ea pretutindeni, îşi uitase pe ai lui şi arunca banii pe ferestre.

Într'o seară Nina îl luă cu ea la o prietenă. Îi era urât să se culce pe când ceilalţi petreceau şi vrea să-şi arate buchetul pe care îl aruncase cineva, din întâmplare, pe scenă. Într'un salon se dansa, într'altul se juca cărţi. Nina găsi că nu e de ajuns de decoltată pentru a putea dansa, de aceia se aşeză la masa de joc şi zise moale:

— Joc pe buchetul ăsta.

Un cronicar la modă ţinea banca. Privi de două ori pe acea venită şi zise:

— Renunţ la banc: cine vrea lucrul meu?

De sigur că socotea că buchetul nu făcea cât cei o sută de lei de pe masă

— Ian eu şi banca şi buchetul, zise un bancher evreu.

Jocul urmă şi valoarea buchetului ţesu la cinci sute de lei.

Paul, pe jumătate surâzând, pe jumătate furios, zise:

— Ţin o mie de lei.

Nina îl încurajă cu privirea. Bancherul dete cărţile pe faţă. Câştigase.

— Două mii! zise el privind pe Paul în faţă.

— Primesc! zise îndrăgostitul.

De data asta, bancherul fu nevoit să schimbe trei cărţi dar to' câştigă.

— Cine ţine patru mii? zise el cu un ton nepăsător.

— Eu, răspunse rece Paul.

Câteva minute după aceia jocul ajunsese la şaisprezece mii de lei.

Paul se gândea că dacă mai pierdea odată nu avea unde găsi banii pierduţi.

Ridică ochii şi privi lumea care părăsise dansul ca să privească lupta aceasta pe un buchet. Căuta să surâdă şi se legănă şuerând uşor pentru a şi ascunde emoţiunea.

— Nu alerga după banii pierduţi, îi zise cineva în spatele lui.

— Nu alearga după banii lui, ci după buchetul meu, zise cu modestie Nina.

Bancherul puse cărţile pe masă ca un om care s'a săturat.

— Cred că n'ai de gând să continui până la ziuă? răspunse bancherul privindu-l ţintă.

— Dă-mi atunci buchetul.

— O! Asta nu!

— Bine, mai sunt câteva cărţi; aidem până la sfârşit.

— Fie.

Jocul continuă. Dacă bancherul mai căpătă o damă, câştiga. Paul îşi simţea fruntea şi buzele crispate în aceiaşi mişcare dureroasă şi tremurătoare. Nu îndrăznea să privească pe Nina, căci ea era aceia care-l aruncase pradă frământării. Privea cu încăpăţânare postavul verde al mesei întunecat de umbrele feţelor spectatorilor care şi opreau răsuflarea şi aştepta să vadă riga care ar fi îndreptat toate fanteziile nenorocului care-l urmărise până acum.

— Ce bine joacă Paul, zise Nina vecinului ei; uite-te, nici nu clipeşte măcar.

— Cred şi eu răspunse vecinul; dacă nu iese riga, îi rămâne cel puţin o damă care să-l mângâie.

Bancherul dete cartea pe faţă. Era o damă de pică.

— Treizeci şi două de mii de lei! strigară cei dimprejur.

Bancherul întinse buchetul lui Paul.

Ţi-l dăruesc.

— Domnule, zise Paul cu dispreţ, dar luând buchetul, o să ţi-l plătesc. Care-i adresa d-tale?

Bancherul îi dete cartea lui de vizită.

— Bine, mâine la prânz îţi voi aduce cele treizeci şi două de mii de lei.

Paul se apropie de Nina:

— Mergi?

— De acum?

— E ceasul unu.

— Nu vreau, am chef să dansez.

— Cum, vrei să dansezi? Îţi vesel că am pierdut atâţia bani. Na-ţi buchetul.

— Îţi mulţumesc, zise ea luând buchetul şi privindu-l cu atenţie ca să vadă dacă nu găseşte vre-un bilet de bancă în el; dar era învăluit tot cu hârtia de mai înainte.

— Vrei să dansezi cu mine, Paul?

— Nu.

— Bine, adio!

— Adio!

— Când vii să mă vezi?

Dar Paul nu răspunse şi plecă repede pe uşe. Nina mirosi buchetul, făcu o „piruetă" şi începu să valseze singură.

Afară, noaptea era splendidă, stelele aprinse luceau pe cerul de Aprilie. O adiere uşoară mângâia faţa lui Paul şi părea că-i suspină vorbe de iubire. O umbră trecu pe lângă el şoptind. La început n'o băgă în seamă, dar mai târziu se gândi la ea: era oare umbra aceasta mângâerea, care împarte sau care vinde surâsuri şi pândeşte pe desnădăjduiţi ca să le atingă fruntea şi să le spue că chiar după ce au pierdut totul le mai rămâne o magică raţiune de a fi, neînvinsul farmec al buzelor, beţia sărutărilor cari cântă plăcerile iubirei, în seara aceasta îmbătătoare de Paşti sub pupilele de aur îngăduitoare ale stelelor.

E Paştile, se gândi el, şi-şi impută uitarea aceasta.

Nu pentru vreun motiv creştinesc ci pentrucă — o slăbiciune omenească! — nu-i dase Nimei nimic în dar. Acum era prea târziu pentru aşa ceva. Trecea printr'o piaţă în care lumina puternică a lămpilor electrice scălda colţurile cele mai ascunse şi făcea din neregularităţile împrejurimilor un decor original. Câteva fete tinere îşi plimbau coşuleţele cu flori risipite fără pregătire, fără ecchetărie: cărnuri de petale trandafirii se legănau, senzuale, pe tulpinile lor plăpânde, le altele rezumau în increţitura petalelor sărutări arzătoare. Violetele se aplecau peste marginea trestiei împletite, o îmoreguau de suflarea lor care sburătăcea în aer, deosebită de toate celelalte, dulce, pătrunzătoare şi odihnătoare ca şi sfiala copilărească a corolelor lor cari nu îndrăzneau să se deschidă. Vânzătoarele acestea de flori aveau ochi frumoşi şi gesturi nebunatice. Îl înconjurară pe Paul, şi îi strecură în mâneci, în buzunare, în deschizătura jiletcei, buchete mici de douăzeci de bani, pe cari el le luă de dragul privirilor drăguţe cari oferean şi al mâinilor micuţe cari cereau.

Îşi adună toate buchetele într'unul singur şi porni mai departe. Cu toate simţimântele contrarii de cari era muncit, cugetă. Se simţea atras de dorinţa de a o vedea pe

Lui Christ

O, zeu al îndurărei, ertării şi iubirei,
Ce-ai suferit atâta urcând înspre Calvar,
Purtându-ţi singur crucea spre locul răstignirei,
În lumea rătăcită de astăzi, vino iar!

Arată-ţi iarăşi fruntea scăldată de lumină
Şi razele divine scoboară-le din Cer,
Să luminez mintea şi inima haină
A celor pentru care nevinovaţii per!

Pe cei tirani slăbeşte-i, pe slabi îi întăreşte,
Re'nvie azi dreptatea pe-acest străvechiu pământ;
Sfărâmă jugari, tanţuri, pe robi îi dezrobeşte,
Frăţia între oameni renoi-o din mormânt.

Tămăduieşte, Doamne, pe regi de-a lor trufie,
Scoboară-te 'n o dată mai fă-ţi pe aicea drum;
Şi izbăveşte lumea de-atâta nebunie,
Căci altfel se alege de dânsa praf şi scrum.

Revin-o iar, Isuse, revin-o 'ntre popoare,
Să le 'ndulceşti amarul, să 'mprăştii orice nor,
Să binecuvinteze iar razele din soare,
Să-şi readucă-aminte de Dumnezeul lor!

Lascar Tarabuţa

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nina, acasă la ea, și îi era necaz că o mai dorește după nesimțirea pe care ea i-o arătase. Oricît ar fi de numeroși stăpânii, totuși nu-i decât o singură selavie adevărată: aceia a unei metrese. Se întoarse.

Era întocmai ca acel călător din povestile germane, care avea, înhămați la trăsura lui, calul negru al unui demon și cel alb al unui înger; nu-i putea pune niciodată la acelaș pas: când unul se potolea celălalt se speria și îl tîra spre prăpastie.

Acasă la Nina, toți dormeau. Paul sună de trei ori, dar nu i se răspunse. Sună iar; servitoarea deschise.

— E sus? întrebă el urcând scara.

— O, domnule! Nu mai știu nici eu. Cuconița a intrat, apoi a eșit, apoi iar a intrat și iar a eșit. Mi se pare că i-a plăcut astăseară vinul mai mult ca de obiceiu, căci vedea dublu; mi-a dat cinci lei zicându-mi: „Na zece lei". Își repetă înainte de culcare două roluri deodată și-mi spuse că altădată să nu-i mai pun două paturi.

Paul trecu fără să o asculte. Nina dormea adânc cu luminările aprinse. O ghiată era pe pat, una sub cumpănă, o jartieră în gura sobei, un ciorap pe capul unui bust de pe masă. Rochia pătată de cafea, zăcea pe covor. Paul trecu fără respect peste ea; se apropie de pat, ridică o lumânare deasupra capului și privi pe scăpata din orgie. Era pe jumătate descoperită sub cămașa ușoară de batist. Nu avea îndeauna cămăși de zi, dar nu-i lipseau niciodată cămășile de noapte. Trăia într'un lux nenfrânat, în dorii pretutindeni, fără cufe, în dulapuri dar cu cai în grajd, cu argintării cu numele ei, cu rochii de toate culorile. Într'un cuvânt ruina bărbatului. Paul se aplecă s'o sărute. Ea deschide ochii și-i zice cu o înfățișare mirată:

— Ah, tu ești?

— Adică credeai că poate fi altul?

— Altul? Nu; dormea sub masă la hotel între o sticlă de vin și una de șampanie... Nu-ți fie teamă, sticlele sunt goale amândouă.

Paul se așeză pe marginea patului și-i luă mâna.

— De ce l-ai cunoscut?

— De ce? Fiindcă... așa am voit.

— Taci! mi-e milă de tine, căci dacă ai ști ce spui, ți-ași sparge capul. Cum! în clipa când eu pierd câteva zeci de miiade lei ca să răscumpăr buchetul tău, tu te arunci în brațele altuia ca să-ți restabilești bugetul?

— Ai venit aici ca să mă superi?

— Am venit fiindcă te iubesc!

— Și eu nu te iubesc?

— Mi-o spui asta după ce vii din brațele altuia?

— Ei dragă, în petrecerile astea de noapte nu-ți dai seama bine de ce faci... Cred că nu m'ai deșteptat ca să-mi faci complimente de astea... Și apoi nu te privește.

— Fugi, mi-e scârbă de tine, plec.

Și se sculă cu fața spre masă, pe care zări un ou de aur cizelat într'o înlănțuire de amoruri. Îl luă în mână și se întoarse spre ea.

— Cine ți l'a dat ăsta?

— Unul care s'a vândut că azi e Paștele.

— Cine e acela?

— Nu-l cunoști nici tu și nici eu... intim.

— Atunci de cel păstrezi?

— Ca să mă mingii de nebunia la care te-a făcut să pierzi într'o jumătate de ceas, ceeace era de ajuns ca să-mi dăruești mie ca dar de Paște.

— Ține darul meu, zise el tresărind de cele dintîi porniri ale furiei, întinzîndu-i buchețelele de flori. Nina se ridică cu cotul rezimat pe pernă, luă florile și i le aruncă în față.

— Știi că ești nostim! Pentru că te-am respectat și n'am petrecut noaptea cu unul care era în drept să mă câștige, căci îți cîștigase banii și-ți înapoiase buchetul, pentru că i-am primit darul și l'am refuzat pe el, îmi faci imputări?

Paul luă ouul de pe masă, îl aruncă jos și îl turti sub picioare.

— Mulțumesc! Atât îmi mai rămânea, zise ea liniștită.

Lui Paul îi fu rușine de ea și de el însuși. Luă din buzunarul hainei câteva hârtii de douăzeci de lei, i le aruncă și eși fără să privească înapoi. O! lașitate a iubirei! Abia fu în stradă și privi pe fereastră. Nina sta în genunchi pe covor și aduna hârtiile căutând.

A doua zi era petrecere acasă la Nina. Era ziua nașterii ei. Îi soseră buchete din toate părțile. Nina era fericită: triumfa la teatru, triumfa în oraș, triumfa deasupra demimondenelor sezonului. Erau la masă douăsprezece. Paul ar fi fost al treisprezecelea, dar Nina era sigură că după plecarea lui din noaptea trecută, n'ar fi căutat să se reîntoarcă așa iute.

Masa era la început; un servitor îi aduse un buchet și o scrisoare. Recunoscu scrisul lui Paul. Îi fu tragă să nu o anunțe că va veni la masă. Ce s'ar fi făcut ea care nu vrea să fie treisprezece. Aruncă buchetul pe un scaun și deschise scrisoarea. Voi s'o citească, dar se răzgîndi și o dete vecinului, rugându-l s'o citească cu glas tare.

— Bucură-te, Nino! N'o să-mi mai vezi figura care făcea umbră fericirei tale. Cînd vei citi rîndurile astea, eu voi fi în altă lume de unde nu-ți fie rică că mă voi mai întoarce. Arde-mi scrisorile și ca să nu te înnece fumul lor, mirosul buchetul pe care îl-l trimit. Adio! fii fericită așa cum socotești tu și nu-ți aminte că ne-am iubit. Nu uită omor pentrucă n'am cu ce plăti datoria de joc, și pentru ca să-ți dau cel mai frumos dar de Paște pe care l'ai fi putut primi: dispariția mea în clipa cînd nu-ți mai serveam la nimic. Ai să dai hoitul meu la o parte cu piciorul și o să dai aliniei dragostea care mi-a dat mie moartea. — Paul".

— Cum? exclamă Nina, s'a omorît? S'a omorît de ziua mea! Nu putea s'aștepte până mîne? Mizerabilul!

Au înflorit cireșii!

Au înflorit cireșii... Din zările senine
Soseste lot norodul de păsări cântătoare.
Se întoarnă primăvara cu miros de verbine,
E sărbătoare în suflet și în fire sărbătoare...

Sub cer senin și viața se scurge mai senină,
Căci primăvara vine odată cu florii
De trai, de rîs, speranță de-o fericire plină
Ce-au înmărțit odată pe când plecau cocorii...

E primăvară, spune omătul ce s'asterne
Pe crengile de rîsin... E primăvară, cântă
Nomazii, cântăreții din țări unde's eterne,
Și cerurile limpezi și măreția sfântă...

Au înflorit cireșii... revine primărara
Cu flori împestrițate, cu câmpuri de verdeață.
Să fii pe veci slăvită, o, candidă fecioară,
Ce ne aduci speranțe, iluzii noui și viață!

Sterian Th. Dobrescu

SACUL CU GLUME

Dintr'o căruță cade o bucată de ghiață. Un trecător o găsește și vrea să o ia. Un sergent apare însă la capătul stradei și-l oprește.

— Unde duci ghiața?, întreabă paznicul.

— Acasă la mine, răspunde interogatul.

— Nicidecum, îi replică gardistul cu ton autoritar. Fă bine și du-o la poliție. Acolo, dacă peste un an și o zi nimeni nu se va prezenta să o reclame, atunci ghiața îți va rămâne d-tale ca lucru găsit: așa zice legea.

*

Un nărăvaș, care se împrumută mereu dela toți și nu mai dă încărăt ce a luat, întâlnește p'un prieten și-l apostrofează:

— Aoleu, fă-mi, nu bine și împrumută-mă cu o sută de lei.

Prietenul strâmbă din nas.

— Ți-i dau negreșit la sfârșitul lunii, protestează solicitatorul; crede cuvântul unui om cinstit..

— Așa? îl întrerupse prietenul: vino mâine cu omul cinstit și-ți dau banii.

*

Un bandit vestit primește vizita unui avocat celebru, însărcinat din oficiu cu apărarea lui.

Îndată ce se văd, amândoi exclamă surprinși.

— Nu mă 'uișel, zice tâlharul. Tânărul meu avocat de acum 25 de ani, când am fost osândit întâieș dată!

— Da, adevărat, primul meu client. Ce întâmplare ciudată! Am debutat cu d-ta..

Tâlharul, privindu-l lung, conchide cu simpatie:

— Am făcut carieră împreună!

*

Cioflâncanu își duce nevasta la Constanța ca să vadă marea.

— Doamne, ce de apă! zice ea extaziată.

Încântat de impresiunea ei și mândru ca și când el ar fi făcut marea, adăogă:

— Și gândește-te că ce vezi e numai partea de d'asupra.

*

Nehotărîrea unui tenor de naștere aristocratică, dar gol pușcă.

— Nu știu cum să fac: să mă spînzur de arborul meu genealogic ori să mă strîng de gît cu coardele mele vocale!

VEDERE DIN STAMBUL. — CORNUL DE AUR

SOFIA. - STRADA COMERȚULUI

Studii literare

Considerații critice

de I. FOTI

De multe ori ne găsim în cea mai grea încurcătură, cînd vrem să clasificăm — după cum este obiceiul criticei tradiționale — pe un scriitor într'o categorie literară, proclamându-l poet livic, epic, dramatic, pastoral sau didactic. Mai întotdeauna formulele genurilor literare inventate de gramatici se confundă, fiindcă nici sufletul scriitorului nu este așa de simplu ca să formeze o entitate și nici forma lui așa de exclusivă ca să încapă într'o biată formulă seacă și fără perspective.

Genul criticei didactice a eșit de mult din uz ca formă literară. Critica variază după obiectul le studiat, după spiritul cercetător — din punctul de vedere de unde acest spirit pornește să studieze; critica poate să se întindă asupra spiritelor, asupra oamenilor sau asupra ideilor; poate să judece sau numai să definească. La început dogmatică, mai târziu critica a devenit istorică și științifică, dar desvoltarea acesteia din urmă se pare a fi încă în evoluție.

Neinsemnată ca doctrină, foarte incompletă ca știință, critica tinde să devie, poate, arta de a trage p'ăceri din citirea cărților, de a îmbogăți și de a îmbila prin aceste citiri impresiile noastre 1).

Această din urmă concepție asupra criticei a fost adoptată de cîteva spirite din cele mai rafinate și mai distinse ale Franței contimporană, **Jules Lemaître, Anatole France** și Paul Bourget.

Dar pentru noi și țara noastră problema nu este așa de complexă. În literatura noastră lipsită de tradiție, care n'are nu trecut nici măcar de un secol, nu se prezintă pentru critic cazuri psihologice așa de multiple și de complicate — ca bunioară în marea literatură franceză; — la noi nu poate fi vorba nici de idei noi și nici de concepții de artă specifice. Ceea ce se remarcă în general scriitorilor noștri, este lipsa unei concepțiuni asupra lumii, ceea ce esteticii germani înțeleg prin **Weltenanschauung**. Simplitatea mijloacelor tehnice și sărăcia de idei **revine** în evoluția tuturor.

De aci o lipsă de variație în opera lor, și o monotonie continuă. Mai toți revin la originalitatea primului volum; nici un pas înainte, nici o metamorfoză sufletească în cursul vieții. De multe ori, cu ochi de dascăl trebue si scrutezi opera de analizat: găsești atâtea incorectitudini de limbă, atâtea întortochieri de sintaxă; atâta necunoștință a artei de compoziție și a ceea ce se chiamă meșteșug... Și rar de tot te va coprinde o înfiorare de cea ce numim arta mare.

Dar nevroza vremurilor noastre a străbătut adânc și în mica noastră literatură; căci „Fii Chimeriei și cei insetați de azur" au schimbat sentimentul naturii într'o adorație senzuală și mistică (opera d-lui A. Macedonski), și a tinerilor simboliști); gustul pitorescului (deținem această clasificare după Jules Lemaitre), s'a preschimbat într'o urmărire neliniștitoare după impresii vagi și infinite; gustul realității într'o cercetare posomorită a tot ce e brutal și trist (ultimele lucrări ale d-lui Sadoveanu); duioșia s'a transformat în isterie și melancolia în pesimism. Toate lucrurile s'au impregnat de boala nervoasă generală. Arta zeflemelii și a scepticismului ușor a ajuns un exces și o modă.

Cu toții dorim impresiuni zguduitoare, patimi zvâcnitoare, care să ne atite nervii îndârjiți; ne-am depărtat așa de mult de acele templa serena ale artei trecutului.

În infrigurarea vieții ce o dorim, în lupta aprigă ce o purtăm pentru salvarea individualității noastre, în graba ce depunem de a prinde totul, de a ști totul, de a fi în curent cu totul; desigur că nervii cei mai tari nu mai rezistă crudei încercări și ne pomenim într'o zi blazați, înainte de vreme, și cu fantazia bolnavă de vidul incomensurabilului, al necredinței și a tocirii nervilor.

Desigur, ne întrebăm: unde mergem? Ce ne va aduce ziua de mâine. Căci prin desfășurarea groaznicei lupte a popoarelor de astăzi pentru a se sfâșia, pentru a se nimici, nevroza va crește, se va înrăutăți și va deveni gravă de tot.

Nu știm dacă o reîntoarcerea spre clasicism ne va aduce în starea de echilibru. Spiritul științific — desigur — a simțit adânc în mintea noastră, alungind multe prejudecăți nobile — pe lîngă toate cele inutile; dar inima a rămas un pustiu ce nu-l bat nici simțuri, ce nu-l adie nici zefiruri, ci stă ca o mare moartă, cu germenii descompunerii și ai disperării într'însa.

Mai este de constatat, că dacă spiritul științific dizolvant a spulberat marile iluzii și hrănitoarele nădejdi ale credinței, fără să rezolve eternele și nerezolvabilele probleme ale conștiinței „unde mergem? de unde venim? care e telul? și pentru ce trăim?", acest spirit ne-a dăt și multe mângâeri. Căutarea finalității în lucruri este un paralogism al rațiunii: înfundarea în spre începutul lucrurilor o naivitate... Cu cât ne depărtăm spre cele două extreme, cu atît infinitul crește. Trăsătura de unire dintre real și fantastic se rupe, aripele de fier ale bietii noastre judecăți se topesc și cădem în marea **Necunoscutului**: necunoscut în urma noastră, necunoscut înaintea noastră: plutim în mijlocul unei imensități de ocean dintr'o alanală de valuri și iar valuri.

Ce rost au toate aceste „divagări" ale creierului nostru? Ce tot batem la porțile infinitului și ale misterului — cari porți nu se vor deschide niciodată minței noastre? Cea mai mare parte din noi nu îndrăznește să vadă realitatea, adică micimea noastră, nimicenicia noastră, ființa căpșună ce nu poate prinde nimic mai mult decît ceea ce cade sub imperiul simțurilor noastre, ce nu poate percepe nimic mai mult, ce nu poate înțelege nimic mai mult decît ceea ce vine prin canalul acelorași simțuri. Căci toate raționamentele noastre sînt tot așa de vagi și ridicole ca și ideile cavalerului de la Mancha, dacă nu sînt bazate pe realitate; că privind nemărginirea, simțind-o în noi și în afară de noi, un sentiment de respect și de milă pentru noi ne coprinde; o veleitate de adorare se strecoară în noi pentru acel necunoscut incognoscibil ce nu se pipăe, ce nu se vede, ce nu se îmbrățișază, dar totuși e-xistă. Citind printre rânduri pe Kant, ca și pe Taine, ca și pe Renan ca și pe Nietzsche, simți că acelaș sentiment îi străbate și pe ei, se strecoară în ei, cînd vorbesc de misterele minții și ale naturii: panteizmul adorarea necunoscutului. Căci cercetând și căutând adevărul în realitate, dacă lărgim orizontul minții noastre și ne simțim atrași de curiozitate spre zări, cari depășesc înțelegerea unei minți obișnuite acelaș lucru, însă ne face să apercepem mai bine ceea ce nu putem cunoaște: infinitul se mărește în proporție cu știința noastră și necunoscutul ne turbură cu atât mai mult, cu cît credem că ne-am apropiat mai mult de el.

II

Atunci nu e drept să ne întrebăm: care este rostul științei și al artei? Care este folosul lor în viață? N'ar fi mai bine să ne întoarcem la coarnele plugului sau să luăm cavalul ciobanului „ce cântă cu foc"?

Scriind aceste rânduri, cu cel dintîi simt plăcerea că le-am creat. Am rupt ceva din ceea ce mă frământa, din ceea ce mă chinuia pe mine, dându-i ființă! Nu e oare aceeași plăcerea și rostul materiei? Se rup din haos bucăți imense cari rătăcesc în voia infinitului și pe aceste bucăți sunt lumile, sînt soarii, trăesc viețăile, izvoraște apele, iau naștere oceanele, ies la lumină plantele, se înfiripă — în mod inconștient și involuntar — visările marelui necunoscut care s'a chemat **Brahma**, sau **Iahveh**, sau **Moira**, prinzând ființă din propriu-i trup din propria existență, ca **Eva** din coasta lui Adam... Toate aceste sînt noțiuni epice ale artiștilor solitari și inconsolabili. De ce ar mai crea oare artistul dacă n'ar simți el cel dintâi bucuria și plăcerea plămădirii sale? Cercetând necunoscutul, facem știință, culegem

1) **Jules Lemaître** despre **Paul Bourget**.

SCRISOARE

LOLEI

Fecioară adorată, prietenă și soră,
Izvor de bunătate și alintări senine,
E astăzi sărbătoare și 'n sat e mândră horă,
Iar eu citesc scrisoarea-ți și mă gândesc la tine,
La vremile de-atuncea, la anii ce sburară,
La dragostea pierdută, la visurile mele,
Și 'mi amintesc de-o noapte de dulce primăvară
Cu'n cer adânc cu marea și presărat cu stele.
Și par'că văd în fată-mi, pe-o bancă 'ntr'o grădină,
Perechea 'ncântătoare a doi îndrăgostiți:
Tu, o copilă brună și mândră, o regină,
Eu visătorul palid cu ochi adânci crăjiți.
Și par'c'aud și-acuma un murmur de izvor,
Un cântec de iubire pierzindu-se prin văi,
Și iar în al meu suflet se redeșteaptă-un dor:
Mă arde 'n suflet dorul sărutului din 'n'ăm.

. . . . . .

Fecioară adorată, prietenă și soră,
Mi-e plin întregul suflet de tine ne'ncetat,
Și 'n umbra vieții mele, Divină Aurora,
Răsări mereu frumoasă ca visul ce-am visat...

H. Hortopan

fragmente izolate din realitate, le împreunăm, le combinăm, facem mașini uriașe, instrumente teribile și folositoare plăcute și chinuitoare: nu acesta i visul omului de știință? nu-i aceasta plăcerea lui, rostul lui de existență?

Trăim în acelaș necunoscut, căutindu-l din curiozitate în toate domeniile visului și ale realității, creăm caractere, suflete nobile și perverse, femei seducătoare, pe cari le iubim sau le urim; sîntem eroi, prinți, împărați puternici, ființe fermecătoare în cursul unui vis, stăpâni absoluți pe noi fără să ne izbim e valurile mișcănde și supărătoare ale lucrurilor contingente. Trăim în afară de timp și de spațiu, în domeniul unde clipa se confundă cu infinitul, unde secunda are durata eternității. Pe vis e stăpână arta. Toată tendința sufletului nostru, ființa noastră este de a realiza visul și a-l materializa. Și găsirea expresiunii și a simbolelor pentru a manifesta turburele creațiunii nu e meritul artistului?

Iar omul simplu, naivul, idealizează legenda, superstiția. Păsterul așteaptă izbucnirea unei zâne din limpezii stropi ai izvorului, din copacii pădurii pe cari îi farmecă cuvântul cavalului său. Într'un cuvânt fiecare caută realizarea acestei necesități de a iubi, de a simți dincolo de realitate, care este așa de strâmtă și neîncăpătoare pentru noi — în domeniul fantaziei și al vieții sufletești.

In tot ce facem toți nu căutăm decît o senzație de plăcere egoistă, o saturație neîntreruptă a dorinței noastre de a fi ceea ce nu sîntem, ce nu putem fi din cauza contingenței imediate, sau din cauza unei necesități inexorabile. Oricum a fit ascetul, martir al trupului său, care caută liniștea supremă și neturburată după moarte — el ce n'a tresărit la avinturile iubirei, el care n'a mângâiat cderurile sufletului și nu s'a bucurat de nicio voluptate a celor fericiți în viață — el care s'a cutremurat de fiorii ce-i răzbeau poftele trupului său chinuit, ce s'a cutremurat de fantazmele ademenitoare ale fantaziei sale bolnave — atît ascetul, am zis, cît și artistul — creatorul visefor sale, fie el artist, om de știință, etc., cît și tatăl de familie cît și omul comun înșelat de propria sa stare mintală asupra valoarei vanității pe care o caută în toate și cu toate mijloacele, toți aceștia nu urmăresc decât realizarea unui vis de artă — oricât de simplă și de imperfectă ar fi expresiunea creatorului.

Tendința de a face artă, de a creia exista în toți; — găsirea expresiunii pentru înfiriparea operei de artă însă o găsim numai la artist. Cu cât, acum, expresiunea este mai puternică, simbolele mai adecvate concepțiunii, cu atît artistul este mai mare.

Prezidentul WILSON al Statelor-Unite

POETULUI...

Tot orașul este 'n zgomot. Este-o zi de sărbătoare.
Peste tot e veselie, e un haos de plăceri;
Peste tot ascunzi c'un zâmbet ale vieților dureri
Și c'o tainică speranță crezi că'n zina următoare
Visul tău și-a tale gânduri, tot mereu rătăcitoare,
Vor găsi palatul zânei ce-ai cântat într'alte seri.

In orașul, plin de zgomot, de dureri neîncetate,
Al tău suflet, o poete, plin de dor s'a rătăcit;
Dintr'o pană măestrită cânt de drugoste-a eșit.
Dulcea ta melancolie și-amăgiri nevinovate
Ce-ai simțit cântând amorul unor inimi înșelate
De-ale vieți crude valuri, câți ca tine n'au simțit?

După ce-ai cântat plăcerea ce-ți lipsește 'ntotd'auna,
Și prin codri singuratici al tău gând îl năpustești.
Când atâți și-atâtea oameni sorb plăcutele-ți povești,
Tu, poete, cu privirea rătăcită ca furtuna
Ești răpit de-a tale visuri! Și târziu, când ese luna,
Te deștepți și-apoi cu gândul la figura Ei privești

Când această lumă soartă câte un suflet rătăcește
Și speranțele perdute curmă visul său senin,
Tu, cu lira ta, poete, scoți un cântec și-un suspin.
Numai tu atunci ești viața, numa'n tine-atunci trăește
Amintirea fericirii unui suflet ce iubește,
Aruncat într'astă lume de durere și de chin.

Numai tu atunci, poete, poți cu-a lirii mângâiere
Să 'ntrerupi calvarul veșnic, nemilos, neiertător,
Amăgind cu strofe line câte-un suflet iubitor.
Insă ținta nemuririi îți răpește din putere,
Dacă vrei să scrii când rima fără voia ta îți cere
Un răsunet al silabei, slins ecou înșelător.

A. S. Ganymed

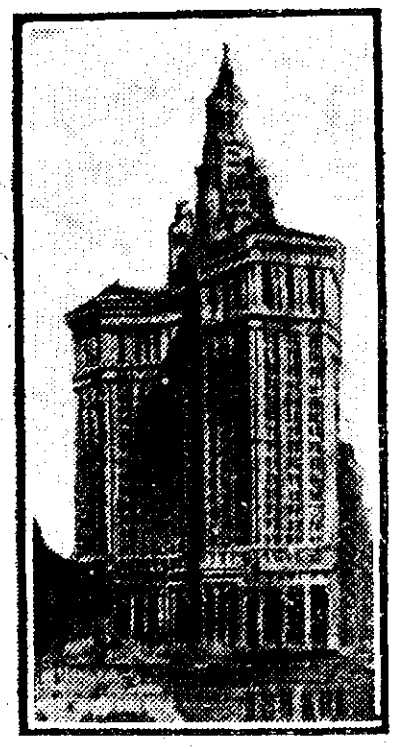

NEW-YORK. — PRIMĂRIA

INSEMNĂRI TEATRALE

Străina

O premieră interesantă numai pentrucă avea în distribuție un număr mare de societari, printre care cîțiva din cei mai de seamă. Și poate interesantă încă pentrucă ne dădea prilejul să vedem cît de mult apasă rugina vremii asupra operelor care nu cuprind motive de artă adevărată.

Străina este una din piesele cele mai slabe ale lui Dumas-fiul, a acestui strălucit autor moralist. Slabă și ca intenție, și ca realizare. Cînd zicem intenție, vrem să zicem tocmai lipsă de intenție.

Subiectul dramei aduce aminte subiectele romanelor-foileton de pe vremuri și de azi. Un burghez multimilion își mărită fata cu un duce scăpătat, murdar ca conștiință și fără caracter. Firește că tinerii nu se iubesc. Fata a iubit pe un prieten din copilărie, băiaul fostei sale guvernante, care acuma e un chimist distins; devenită ducesă și negăsind în căsnicie decît un desgust adînc pentru lumea ce o înconjoară, e fericită cînd poate reînnoi sentimentele de odinioară față de cel ce a iubit-o și pe care-l iubește încă. Ducele e nebun după o americană, mulatră de origină, frumusețe ruinătoare, înconjurată de atîtea mistere, bogată, elegantă. Pelingă acestia mai iau parte la acțiune nelipsitul „raisonneur" — aici un academician simpatic — și un american care servește ca deus ex machina.

Americana se îndrăgostește și ea de Gerard, fiul guvernantei, și vrea să-l ia de bărbat. Știe însă că acesta iubește pe ducesa și, femeie energică, se hotărăște îndată să scape de rivală. Și atunci pune la cale o serie de combinații. Americana este aceea care l'a însurat pe duce cu d-ra Catherine Mauriceau, fiindcă ducele îi datora o sumă însemnată de bani, deci îl are la mînă pe mindrul Septmonts. Întîi și întîi într'o convorbire aspră, spune în fața ducesei că ea iubește pe Gerard și că deci să renunțe la dînsul, în schimb se angajează să-i înapoieze iubirea soțului. Ducesa refuză, Americana, prin cîteva cuvinte, trezește gelozia ducelui. Ducele într'adevăr găsește pe Gerard la soția sa, îl insultă, după ce găsise o scrisoare a ducesei în care mărturisea că iubește pe Gerard.

Insfîrșit ducele aranjează așa încît provoacă la duel pe Gerard. Unul din martorii ducelui are să fie Clarkson, un american, fost soț al americanei cu pricina, actualmente mare om de afaceri, spadasin și trăgător excelent. Americanul acesta sfîrșește prin a omorî pe duce...

Mai complicată afacere cu greu s'ar putea închipui pentru o dramă serioasă.

Și totuși din toată combinația aceasta stranie nu rămîi cu nimic. Impresia finală este aceea pe care ți-o lasă citirea unui roman de senzație: „Misterele Curții din Petrograd"...

Se pare că alegerea Străinei pentru Teatrul Național este datorită d-rei Tina Barbu. Alegerea e foarte nenorocită. In schimb d-ra Tina Barbu e strălucită. Frumoasă, seducătoare în primul rînd. Apoi mișcătoare și zguduitoare. Tiradele nesfîrșite capătă viață în gura acestei artiste mari. Scena dintre Tina Barbu și Storin, în actul al patrulea, e una dintre cele mai bune interpretări. Ce păcat că un talent atît de minunat își pierde energia în asemenea lucrări searbede. D-ra Tina Barbu ar putea să întrupeze rolurile cele mai puternice din repertoriul modern mare. Mult am dori s'o vedem în creații durabile!

D. Storin a avut în ducele de Septmonts una din creațiile cele mai viguroase. Un duce definitiv. Și cînd zicem aceasta vrem să spunem maximul binelui.

O figură bună a făcut d. Soreanu în raisonneur, d-na Filotti în americana.

O figurație de societari. Un succes de public însemnat. Lume multă. Ce păcat de-atîta succes pentru un lucru de nimic.

L. Rebreanu

A apărut:
Getta
roman sentimental
de V. MESTUGEAN
Prețul 1,50 — Editura Librăriei Steinberg

Floarea de nufăr

— Nuvelă —

de ANA CODREANU

Zburdalnice, nebunatice, zboară veselele acorduri ale celei mai iubite polci de pe strunele lăutei bătrânului Swen. Zburdalnice, nebunatice zboară perechile înălțuite peste iarba mărunțică, pălită de toamnă, din bătrânul Skansen, grădina-paradis care domină Stockholmul.

Deasupra tuturor glasurilor, limpede, cristalin, răsună glasul de privighitoare al celei mai frumoase fete, Astrid. Cu ochii ei, albaștri, senini, cum nici odată nu e cerul înceațatei sale patrii, cu buzele mai roșii decât mărgeanul pe care'l poartă în jurul gâtului ei de zăpadă, Astrid pare în costumul ei pitoresc de Dalmuză, via întrupare a visului tuturor poeților, ce au cântat în odae neperitoare pe Sivea, zâna Nordului. Cântă, dansează și râde, râde fericită frumoasa Astrid, fiindcă'n jurul mijlocului ei mlădiu de tineș-sinte brațul vânjos al lui Errik, brațul pe care ar dori să și reazăme tinerețea, viața întreagă. Căci Errik e frumos ca un voevod, și glasul lui sălbatic, dulce, picură în suflet, îl alintă ca mângâerea unei mâini catifelate. Errik e frumos, dar Per Palmquist e bogat. Mâinile bătăturite de visle ale lui Per, au știut să adune ban cu ban, coroană cu coroană. Și coroanele s'au înmulțit, s'au făcut mii, mii. Per e de bună seamă, cel mai bogat pescar, tot așa cum Errik e cel mai frumos. De aceea bătrânii Lindblad, părinții frumoasei Astrid au promis s'o pe ea, comoară de tinerețe, de vioiciune, posomorâtului Per Palmquist, ai cărui ochi nici odată, n'au strălucit de mulțumire, decât în fața grămăjoarei lui de aur cu care rădăjduește s'o smemească pe fată.

Dar o făgăduiseră bătrânii! Dar inima fetei se făgăduise lui Errik; ochii lor și-o mărturiseseră, taina dulce, eterna nebunie.

Strânsoarea brațului robust al tânărului se făcu de-odată mai simțită, mai nervoasă.

De-oparte, rezemat de un mesteacăn desfrunzit, Per Palmquist privea, încruntat la perechea, ce părea că plutește, în legănarea dansului.

Un acord, încă umed și bătrânul Swen puse vioara la subțioară. Cercul dănțuitorilor se desfăcu. Obrajii împurpurați ai tinerilor făceau să pară mai albaștri ochii de cer ai acestor copii ai Nordului.

Per se desprinse de lîngă arborele de care șezuse rezemat. Făcu doi

paşi. Cu braţele încrucişate înaintă-re opri în faţa celor doi îndrăgostiţi cari, deoparte, îşi vorbeau în şoaptă.

„Astrid! Vino acasă! Te-aşteaptă bătrânii!" sună glasul lui în care se-nmuiau mânia, gelozia abia stăpânită.

— Acasă? făcu mirată copila. E de vreme, abia am început dansul.

— „Vino", repetă poruncitor Per.

Mândră, încăpăţânată, fata îl fulgeră cu o privire.

— „Nu! zise hotărâtă.

Per încercă să i prindă mâna, s'o smulgă de lângă rivalul, care-l măsura cu dispreţ din tălpi până-n creştet.

Dar Astrid, inconştientă se ţipi ca un copil de umărul tânărului.

— „Eşti logodnica mea, trebue să vii cu mine, scrâşni Per Pământuşist.

— Logodnica? Tună ea! Promisă, promisă de alţii nu de mine. Ca să-ţi fiu logodnică, trebue să mă iubeşti, în adevăr!" adăogă ea cochetă. Să mi dovedeşti!"...

„Ce vrei? întrebă, nervos Per.

„Vreau... vreau... Astrid închise pe jumătate pleoapele... Căută ceva, pe care Per şi nici poată da, să nu-l poată împlini... Ce oare?

El era atât de legat!

De odată, un zâmbet strengăresc îi lumină faţa... Găsise.

— „Vreau floarea de nufăr, floarea fermecată, care pluteşte pe lacul de lângă pădure...

Eri am trecut pe acolo şi am văzut-o. E una singură... O vreau... Adu-mi-o, şi-ţi sunt logodnică....

Per se încruntă. O floarede nufăr? Astrid îşi bătea joc de el... O greutate era să facă o plimbare până'n celălalt mal al lacului...

„Astrid! nu glumi... nu e de glumă..." zise Per.

Dar fata răspunse iarăş.

— „Da! Voiu fi o aceluia, care-mi va aduce mâine, înainte de răsăritul soarelui, floarea de nufăr..." Şi, aruncând o privire de ştidare lui Per, un zâmbet lui Errik, se 'nvârti pe un călcâi, şi plecă legănându se, mlădie, spre casă.

II

Încă nu răsărise soarele când Astrid sări din somn speriată. Părea că o mână nevăzută o zguduise, o trezise. Îşi aduse aminte de gluma din ajun. Doamne! Dacă Errik va fi luat-o în serios? Dacă s'o fi expus pe întuneric, să se avânte cu barca pe lac? Dacă i s'va încurca luntrea între tulpinele lungi încâlcite de nuferi şi se va răsturna? De ce? Pentru o glumă, pentru o prostie!

Nu mai avea răbdare. Se îmbrăcă în grabă, se strecură pe furiş din casă şi repede, luncând ca o nălucă, luă drumul pe marginea pădurei spre lac.

Nu vedea nimic. Era încă prea întuneric, prea ceaţă.

„Doamne! De nu s'ar fi potrivit" îşi zise ea.

De odată un fluerat vesel îi izbi auzul; apoi plescăritul a două lopeţi, cari purtate de braţe vânjoase despicau, probabil, apa.

O rază de soare, discretă despică vălul de ceaţă. O luntre înainta, legănându-se, spre locul unde nuferii fereau ca o reţea.

Şi Astrid zări floarea, floarea albă minunată ca o stea vie, de zăpadă-floarea spre care Errik înainta, fluierând vesel.

Îi veni să i strige să-l întoarcă înapoi, dar îi fu ruşine. Era cu părul despletit, cu hainele boţite, cum le aruncase din fugă, pe dânsa.

Două-trei lovituri de lopată şi Errik ajungea la nufăr.

Dar, din partea opusă, o altă barcă se ivi, înaintând, repede. Era Per! Astrid încremenise. Cu ochii la cele ce se petreceau.

Iată-i alături... Errik întinde mâna... a prins floarea... a rupt-o... „Bravo!. Errik, bravo! Fără să vrea, Astrid a strigat.

Per sare la barca lui Errik, ceercă să-i smulgă floarea de zăpadă. Iată-i... Se luptă... Astrid, perdută începe a ţipa. Ţipătul ei îndârjeşte mai mult pe cei doi rivali... Furioşi se cuprind în braţe se strâng... Per muşcă mâna în care nufărul tremura. Dar Errik îl trece în cealaltă mână... Ah! s'au scufundat... Nu se mai văd... Nebună, Astrid se aruncă în valuri. Spre ea înaintează numai floarea, purtată de o mână, care din ce în ce dispare, se cufundă tot mai mult... Astrid ajunge floarea o prinde... dar mâna care a purtat-o simte pe aci, se'ncleştează, o trage la fund, sub pânza de lugere lungi, încâlcite. Şi în clipa aceea ca un foc bengal într'o feerie, soarele biruitor, alungă cu totul ceaţa, luminează lacul scânteilor ca o oglindă. Pe care două bărci negre, goale, plutesc libere, cu lopeţile atârnate ca nişte aripi frânte de albatrozi.

REÎNTOARCERE

Pe culoarul vagonului, călătorul privea prin fiecare fereastră în bezna de afară, parcă şi-ar fi închipuit că prin fiecare ochiu de geam stratul negru pe care-l tăia trenul în goana lui prin noapte avea să i se arăte mereu sub altă formă sau culoare. Nu vedea însă decât aceeaşi pată întunecoasă, pe care o luminau câte odată scânteile asvârlite de locomotivă.

E drept, încă, că cercetarea asta a negurei de afară n'avea nici un scop. Călătorului nu-i era somn, se simţea strâmtorat în compartimentul său şi îşi pierdea vremea scrutând noaptea din cuşca aceea călătoare ce-i se zice vagon. De altfel, era absorbit: Avusese de curând slăşieri sufleteşti grele; apoi se mai potolise şi simţirea lui, câtva timp înstrăinată spre plaiurile dragostei amare se îndrepta acum toată spre dragile lui surori pentru care îşi sacrificase toată tinereţea şi toată munca lui.

Le vestise că vine şi neastâmpărul lui era să le vadă mai curând, să le zărească eşindu-i cu drag în întâmpinare, învelindu-l în iubirea lor curată, luându-l cu vorba, alintându-l fără ca ele măcar să ştie. Gândul la mulţumirea asta îi umplea toată făptura, îi gonea şi monotonia şi urâtul călătoriei.

Vezi că el credea acuma că nimic nu-i mai sfânt şi mai curat de cât dragostea de acasă şi că nimic nu-i mai prefăcut şi mai înşelător de cât aşa zisa dragoste. Surorile ţiu la tine din toată inima; n'au de ce să te linguşească. Te înţeleg şi le înţelegi cu o dulce armonie, cu aceeaşi simţire pe care o ai ascultând o melodie ce te farmecă şi căreia îi dai tot sufletul tău după cum şi ea îţi dă toată vraja ei.

Şi aşa îşi petrecu călătorul noaptea, pe strâmtul culoar, pe când trenul înainta voinicesc, tăcănind regulat fără să-i turbure de loc gândurile.

*

În sfârşit a ajuns în gara de Nord. E ziua 'n amiaza mare, vremea străluceşte într'o frumuseţe de primăvară timpurie. Cum e mai bine pentru o primire drăgăstoasă! Mişcat, călătorul sare din vagon, înaintează repede spre eşire, cu un zâmbet luminos pe buze, cu ochiul întrebător şi zâmbitor.

Dar privirile încep să capete o expresie de mirare, apoi de îndoială, de amărăciune, zâmbetul de pe buze piere; faţa se lungeşte şi se întunecă. Nu-i nimeni în sala de aşteptare... A văzut bine, a căutat bine: nu-i nimeni!

Câteva clipe a rămas cam zăpăcit, fără să se poată hotărî la un gând de osândă. Din potrivă, începe să se desluşească în el un fel de spaimă; nu cumva vre unul din ai lui e bolnav? Grija asta, îl pune ca pe jeratec. Iute un automobil şi acasă! Şi automobilul l'a înţeles, căci a ajuns într'un răsuflet la locuinţa călătorului.

Dar linişteşte-te, biet om amărît! Nu-i nimeni bolnav; n'are nimeni nimic! Casa e la locul ei: dar numai ea, căci surorile s'au folosit de vremea aceea mândră şi s'au dus la plimbare: doar le e îngăduit să ia puţin aer!

În colo, cea mai mare neorânduială în casă. Servitorul nepriceput a încălzit în aşa fel camerile că fumul te orbeşte pretutindeni. Numai în borou nu e fum, dar nu e nici foc. Călătorul cu blana pe el şi cu căciula pe cap din cauza frigului s'a lăsat pe un scaun, obosit şi îndurerat. Nici nu bănuia că se poate atâta nepăsare pentru el şi pentru tot ce e al lui. Sufletul lui parcă era tot încredere, credinţa că nu-i apropiere sufletească mai strânsă decât între cei de aceleaş sânge. Amăgirile cu „străina" îl aduseră la acest gând: amăgirile cu ai lui unde erau să-l ducă?

Îl duseră la priceperea adevărată a vieţei. Nu ai tăi te înţeleg, îşi zise el, ci femeia străină care-şi leagă sufletul de tine prin dragoste. Legătura asta întipăreşte în cei doi străini de până eri aceleaşi dorinţi, aceleaşi porniri şi aceleaşi lucrări. Ea înţelege pe fiecare în parte şi îi face să simtă şi chiar să gândească la fel, sau măcar a'âta: să caute fiecare de partea lui să fericească pe celălalt.

Surorile, bunăoară, pot să te iubească, dar nu-şi dau osteneala să te pătrundă. Femeia care te-a îndrăgit n'are ali gând decât să te ghicească, să-ţi facă toate bucuriile pe cari ţi le poate da. De aceia când o ai în casă, ea umple totul de lumină şi totul în jurul ei străluceşte, parcă ar fi citit un tratat de hygienă casnică.

Da, îşi zise călătorul să te iubească numai şi s'o iubeşti. Şi nu se poate să nu găseşti o asemenea femeie. Atâta numai să n'o cauţi pe unde o secetă de simţire, şi pe unde sunt numai înfumurări şi calcule reci.

Gheorghe din Budeasa

Viaţa artistică şi literară

Romanul **Getta**, de V. Mestugean, a avut un mare succes de librărie. Scris cu o remarcabilă putere de observaţie, lucrarea aceasta, care se ocupă, în primul rând, de psihologia omului gelos, e foarte căutată. Romanul cuprinde o serie de scene duioase şi dramatice, înlănţuite cu mult meşteşug şi se prezintă ca o operă de mare interes.

LOTERIA REG. ROMÂN
Toată lumea joacă la
BANCA LOTO
BUCUREŞTI
STR. ACADEMIEI No 3
Cea mai norocoasă COLECTURA DIN ŢARA
1.000.000 Lei
TRAGEREA LA 21 APRILIE
CÂŞTIGUL PRINCIPAL
- 1.000.000 -
UN MILLION
se poate câştiga cu un singur loz
1/8 LOZ 2 LEI
1/4 lei 4 | 1/2 lei 8 | 1 lei 16
BANCA LOTO
este Unica Colectura din Ţara care a obţinut cele mai Mari Succese
CUM NA OBŢINUT NICI O ALTA COLECTURA
la loteria Regională Română
CINE JOACĂ LA BANCA LOTO TREBUE SĂ CÂŞTIGE LA SIGUR
COMENZILE DIN ŢARA SĂ SE FACĂ PRIN MANDATE POSTALE
1/8 LOZ 2 LEI
cât de urgent pentru a se găsi
NUMERILE ALESE, LA
BANCA LOTO
Strada Academiei, 3 — BUCUREŞTI

Copilul Norocului

În ziua naşterei mele am cumpărat un LOS de la Colectura Principală Română, Nicolae Eustaţiu S-sori, din strada Doamnei 5, şi cu el am adus fericire şi belşug în casa părinţilor mei. De atunci am fost numit «Copilul Norocului». Vă sfătuesc deci, a cumpăra un LOS de la această norocoasă colectură şi veţi deveni oameni bogaţi şi fericiţi.

Preţul oficial al Lozurilor: 1/8 Lei 2; 1/4 Lei 4; 1/2 Lei 8 şi un LOS întreg Lei 14.

Tragerea clasei I-a, la 21 Aprilie 1916, cu un câştig ev. de 1.000.000 lei. 1905

NOUA SERIE

a marilor și valoroaselor PREMII

ce oferă ziarul „UNIVERSUL" abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complect de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnisorul celor mai mari case particulare Vile și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat dela „Compania Americana", mare depozit de mobile, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn tăn

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107

Un gramofon „Gigant"

cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontagiu. „Pavilionul de alama", de cea mai mare mărime. Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition" inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de ora, după un remontagiu. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson"

conținând de ficheruri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una viioară fină cu cutie formă violoarei, căptușită cu catifea, inclusiv arcușe cu țâră de fildeș, garnitură de coarde engleze și, camerton și surdină. **Una chitară** fina de **palisandru; Un clarinet** de abanos fin cu 8 clape de nichel și bratară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa", București str. Colței n-rul 5, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează. **Una pușcă de vânătoare cu două țevi**, țevile de oțel, „Bavard", din renumita fabrică de arme „Frații Bavard". Această armă are 4 zăvoare de siguranță. Țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum. **Una pușcă de vânătoare** cu două țevi cu zăvor de închidere sistem „Greener". **Un revolver semi-automat** „Bayo" cu mâner de sidef. **Un flacon „Thermos", de 1 litru** care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate de la Marele magazin de arme și biciclete B. D. Zissu, furnizorul Curței Regale, Calea Victoriei 44 București.

Jumătate garnitură mobila de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotoliuri și patru scaune elegant tapisate, **Una măsuță de Bambu; O oglindă veneciană de cristal; Una etajeră de bambu, Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu** toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol 62, București.

Cinci chimire higienice după măsură, calitatea I a, (Briul fui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boale vechi, de: stomac, rinichi, constipație, sale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia", A. S. Aftalion, str. General Florescu n-rul 6, București.

1 Coșuleț de metal fin argintat pentru servit pesmeți, **1 Vas automat pentru unt**, de metal fin argintat cu interiorul de cristal **1 servicin de dejun** de alpaca argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 solnițe mici, toate pe un suport elegant; **1 fructieră** de metal alb fin argintat, **1 baston** cu mânerul de argint veritabil marcat de stat **1 pungă de alpaca** fin argintată; **1 Cutie** căptușită cu mătase ros conținând 1 încheietoare de ghete, 1 încheietoare de mănuși, 1 mașină de întins mănuși, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; **1 pendulă** mare de salon de ștejar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 50 Etaj I

5 ceasoarnice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul"; **5 ceasoarnice pentru birou cu pedestal de cristal**, tot cu aceeași inscripție, **5 ceasoarnice de perete frumos pictate**, se întoarce la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul"; **5 ceasoarnice nichel** având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complecte cu sita sticlă și abatjour dind lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai eftin ca orice fel de iluminat și chiar decît petrolul. Aceste lămpi ne au fost furnizate de firma **Gassalid**, asociația dr. V. Rosculeț și Contii R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasagiul Român.

Un lavabou de faianță englezesc, alb, pe un picior de fontă șapsit și lăcuit alb, cu ventil de scurgeri cu lanț nichelat, **Batteria de scurgere** din alamă fin nichelat, furnizat de „Teirich & C-nie, succesor Carol Weinlich, Telefon 6/71.

5 asortimente complecte din produsele cosmetice „Flora", compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol" tipărit anume pentru abonați

Notați bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concurarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI" nu întrebuințează incasatori

Plata abonamentelor se face direct la Cassa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană

EDITURA ȘI PROPRIETATEA ZIARULUI „UNIVERSUL"